HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הרי הוא אומר תספור לך ספירה תלויה בבית דין יצתה שבת בראשית שספירתה בכל אדם רבי יוסי אומר ממחרת השבת ממחרת יום טוב אתה אומר ממחרת יו״ט או אינו אלא ממחרת שבת בראשית אמרת וכי נאמר ממחרת השבת שבתוך הפסח והלא לא נאמר אלא ממחרת השבת דכל השנה כולה מלאה שבתות צא ובדוק איזו שבת ועוד נאמרה שבת למטה ונאמרה שבת למעלה א] מה להלן רגל ותחילת רגל אף כאן רגל ותחילת רגל רבי שמעון בן אלעזר אומר כתוב אחד אומר [1]ששת ימים תאכל מצות וכתוב אחד אומר [2]שבעת ימים מצות תאכלו הא כיצד מצה שאי אתה יכול לאוכלה שבעה מן החדש אתה יכול לאוכלה ששה מן החדש [3]מיום הביאכם תספרו יכול יקצור ויביא ואימתי שירצה יספור תלמוד לומר [4]מהחל חרמש בקמה תחל לספור אי מהחל חרמש תחל לספור יכול יקצור ויספור ואימתי שירצה יביא ת״ל מיום הביאכם אי מיום הביאכם יכול יקצור ויספור ויביא ביום ת״ל [3]שבע שבתות תמימות תהיינה אימתי אתה מוצא שבע שבתות תמימות בזמן שאתה ב] מתחיל למנות מבערב יכול יקצור ויביא ויספור בלילה ת״ל מיום הביאכם הא כיצד קצירה (א) וספירה [א]בלילה והבאה ביום אמר רבא כולהו אית להו פירכא בר ג] מתרתי תנאי בתראי בין במתניתא קמייתא בין במתניתא בתרייתא דלית להו פירכא אי מדרבן יוחנן בן זכאי דלמא כדאביי דאמר אביי (ב) [ב]מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי אי מדרבי אליעזר ורבי יהושע ממאי דביום טוב ראשון קאי דלמא ביו״ט אחרון קאי דרבי ישמעאל ור׳ יהודה בן בתירא לית להו פירכא אי מדרבי יוסי בר׳ יהודה הוה אמינא דלמא חמשין לבר ד] מהני שיתא אי מדר׳ יהודה בן בתירא ממאי דביו״ט ראשון קאי דלמא ביו״ט אחרון קאי ר׳ יוסי נמי חזי ליה פירכא והיינו דקאמר ועוד גופא אמר אביי מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי רבנן דבי רב אשי מנו יומי ומנו שבועי אמימר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש הוא:

מתני׳ [ג]קצרוהו ונתנוהו בקופות הביאוהו לעזרה ה] והיו מהבהבין אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי דברי רבי מאיר וחכ״א [ד]בקנים ו] ובקולחות חובטין אותו כדי שלא יתמעך [ה]נתנוהו לאבוב ואבוב היה מנוקב כדי שיהא האור שולט בכולו שטחוהו בעזרה והרוח מנשבת בו נתנוהו לריחים של גרוסות והוציאו ממנו עשרון שהוא מנופה בשלש עשרה נפה והשאר נפדה ונאכל לכל אדם [ו]וחייב בחלה ופטור מן המעשר ר׳ עקיבא מחייב בחלה ובמעשרות: **גמ׳** תנו רבנן אביב זה אביב קלוי באש מלמד שהיו ישראל מהבהבין אותו באש כדי לקיים בו מצות קלי דברי ר׳ מאיר וחכמים אומרים

אין

וכי נאמר ממחרת ז] **שבת שבתוך הפסח.** דתדע שבשבת של פסח תתחיל לימנות: **וכל השנה מלאה שבתות.** וא״ת שבת ממש לא ובדוק איזה שבת אלא ודאי י״ט [של פסח] הוא: **מצה שאי אתה יכול לאוכלה שבעה מן החדש אתה יכול לאוכלה ששה.** שלמחר יקרב העומר ואם תמתין עד לאחר השבת נמצאת מבטל מקרא זה כגון חל פסח בשני בשבת ולא תביא עומר עד לאחר השבת נמצא שלא תאכל מצה חדש אלא אותו יום לבדו: **מיום הביאכם.** הכי משמע משיגיע ממחרת השבת דהוא יום הביאכם הוכשרה ספירה משעה שתרצה אם בו ביום אם מחר: **תלמוד לומר מהחל חרמש.** משמע לאחר קצירה וקודם הבאה תחל לספור: **ת״ל מיום הביאכם.** דמשמע לא הוכשרה ספירה אלא משיגיע יום הבאה: **אי מיום הביאכם.** דדרשינן השתא דשלשתן הוקבעו כאחד יכול שלשתן ביום: **קצירה וספירה בלילה.** דקצירה לא סגי ח] [ג]דלא מקמי ספירה כדכתיב (דברים טז) מהחל חרמש וגו׳ (א) והבאה ביום דכתיב (ויקרא כג) מיום הביאכם ט] וקצירה מקמי הבאה דביום דהא מיום הביאכם כתיב ולא משעת הביאכם י] כתיב וכיון דחשכה מבערב יום הביאכם הוא: (ב) **תרי תנאי** יא] **דבתרייתא.** והיינו ועוד דרבי יוסי ור״ש בן אלעזר: **אי מדרבן יוחנן** [ב״ז]. דיליף משבע שבתות וחמשים יום ההוא דחד קרא אמר ימים וחד קרא אמר שבתות מיבעי ליה לכדאביי: **אי מדרבי אליעזר.** דאמר תלויה בבית דין נהי דאפיקתיה משבת ממש אלא ממאי דממחרת יום יב] ראשון מונה דלמא מי״ט אחרון וכן לר׳ יהושע דאמר סמוך לביאה ניכרת דלמא מיום טוב אחרון קאמר קרא דהוי נמי היכר קבוע יג] הוא יום כ״א לניסן לעולם: **דלמא חמשים.** מיום שמתחיל למנות דהיינו אחר השבת לבר משיתא דאף על גב יד] דחל פסח באחד בשבת עד אחד בשבת האחר דהוו טו] נ״ו בהנך שית לא איכפת לן דקרא לא נסיב אלא מיומא דמתחלינן למימני. האי דנקט שית לאו דוקא אלא סוף מילתא דר׳ יוסי בר יהודה נקט: **ר׳ יוסי נמי חזי ליה**טז] ד) **פירכא והיינו דקאמר ועוד: אמימר מני יומי ולא שבועי אמר.** האי מניינא דהשתא לאו חובה הוא דהא ליכא עומר אלא זכר למקדש בעלמא הוא הלכך ביומי סגי: **מתני׳ ומהבהבין.** בעזרה בשבלים: **וחכמים אומרים.** בתחילה חובטין אותו ולא כדרך תבואה יבשה שחובטין יז] אותן במקל שקורין פליי״ל אלא בקנים לחים ובקולחות בקלח של כרוב כדי שלא יתמעך ואח״כ מקיימין בו מצות קלי: **נותנין אותו באבוב.** כלי של נחשת וזה שמו: **של גרוסות.** שלא היו טוחנות דק אלא עבה ה)שכן דרך הסולת: וגרוסות היינו לשון גריסין שטוחנין בהן פולין ואין מוציאה אלא הקליפה בנפה מהגרעינין יח] בעצמן שאם יטחנו יפה יעבור יט] כל הקליפה בנפה עם הסולת ועל שם כך נקראת גרש כרמל [ויקרא ב]: **שלש עשרה נפה.** מפרש באלו מנחות (לקמן עו:) בדקה בגסה בדקה: **וחייב בחלה.** דחיוב חלה היינו גלגול דעיסה וגלגול של זו ביד הדיוט הוא לאחר שנפדה: **ופטור מן המעשרות.** דמירוח הוא ביד הקדש ומירוח הקדש פוטר מן המעשר כדמפרש בגמרא [ע״ב]: **רבי עקיבא אומר כו׳.** מפרש בגמרא [שם]: **גמ׳ זה אביב.** כלומר ראשית קציר:

אין

כתוב אחד אומר ששת ימים תאכל מצות. בסוף ערבי פסחים (פסחים קכ.) דריש מיניה מה שביעי רשות אף ששה רשות משום דכתיב וביום השביעי ובסוף פרק שני דחגיגה (דף יח.) נמי דרשינן מה שביעי עצור אף כולן עצורים ושמא תרתי שמעת מינה: **ואימתי** שירצה יביא. והא דכתיב כרמל דאפי׳ מרחוק לא מייתי משום כרמל היינו למצוה: **דלית** להו פירכא. אע״ג דאיצטריך נמי לרבי שמעון ב״ר אלעזר מה שביעי רשות כדפרישית כולהו שמעינן: **זכר** למקדש הוא. נראה דבספק חשיכה יכול לברך ואין צריך להמתין עד שיהא ודאי לילה כיון שהוא ספיקא דרבנן ועוד אומר דאפילו ביום סמוך לחשיכה עדיף משום תמימות כדאמרינן לעיל ואין נראה והיכא דשכח לספור בלילה פסק בה״ג שסופר ביום וכן היה נראה מתוך סתם מתניתין דסוף פירקין (דף עא.) דתנן מצותו בלילה לקצור ואם נקצר ביום כשר אבל נראה לר״ת עיקר אידך סתמא דמתניתין דפרק שני דמגילה (דף כ:) ומייתי לה בסוף פירקין (דף עב.) כל הלילה כשר לקצירת העומר כו׳ ודייקינן מינה דקתני לילה דומיא דיום מה דיום בלילה לא אף דלילה ביום לא ואמרינן בריש מועד קטן (דף ג:) ר״ג ובית דינו נמנו על ו) כ] שלשה פרקים הללו והתירום ומסיק רב אשי התם דסבר לה כרבי ישמעאל דדריש מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצוה ודחיא שבת וכיון דדחיא שבת אין נקצר אלא בלילה כדמוכח בסוף פירקין ועוד דרבי יוחנן דאמר (שם ד.) עשר נטיעות הלכה למשה מסיני סבר לה כר׳ ישמעאל דדריש מה חריש רשות ודחי שבת עוד חשיב כי האי גוונא הלכתא פסיקתא בהגוזל קמא (ב״ק קג.) ובפ״ק דע״ז (דף ז.) גבי כל המשנה ידו על התחתונה ומיהו אין כל כך ראיה משם דאין הלכה לגמרי כאותה משנה דקתני התם וכל החוזר בו ידו על התחתונה ואין הלכה כן כדמוכח בפרק האומנין (ב״מ עז:) ועיקר מילתא לא סמיך התם אלא אהא דהוי מחלוקת ואחר כך סתם ומהא דמוקי בסוף פירקין (דף עב.) רבי אלעזר ברבי שמעון דאמר נקצר שלא כמצותו פסול כר׳ עקיבא דאמר כל מלאכה שאי אפשר כו׳ אין ראיה דאע״ג דקיימא לן כר״ע הא מסקינן התם דרבי נמי סבר לה כוותיה עוד פסק בהלכות גדולות שאם הפסיק יום אחד ולא ספר שוב אינו סופר משום דבעינא תמימות ותימה גדולה הוא ולא יתכן ז):

כנף

מסורת הש״ס

א) מגילה כא., ב) [ר״ה ה. ע״ש חגיגה יז:], ג) נ״א דלא הוה מקמי כו׳ מיום הביאכם וספירה דמקמי הבאה דביום אף על גב דמיום הביאכם תספרו כתיב דמשמע אחר הבאה תספרו דהא מיום הביאכם כתיב ולא משעת הביאכם כיון דחשכה מבערב יום הביאכם הוא דהיום הולך אחר הלילה. נ״ק בשם ס״י, ד) צ״ל ליה לדידיה, ה) צ״ל שכן דרך הסולת ואין מוציאה אלא הקליפה בנפה מהגרעינין בעצמן כו׳ בנפה עם הסולת וגרוסות היינו לשון כו׳ בהן פולין ועל שם כך נקרא גרש כרמל, ו) צ״ל שני פרקים הללו ובטלום ומסיק כו׳. נ״ק, ז) [ועיין תוס׳ מגילה כ: ד״ה כל הלילה],

תורה אור השלם

1. שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצֶרֶת לַייָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה: דברים טז ח
2. שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְּׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם כִּי כָּל אֹכֵל חָמֵץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשֹׁן עַד יוֹם הַשְּׁבִעִי: שמות יב טו
3. וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה: ויקרא כג טו
4. שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת תִּסְפָּר לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבֻעוֹת: דברים טז ט

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה קצירה וכו׳ חרמש וגו׳ הס״ד ואח״כ מ״ה והבאה וכו׳ הביאכם וספירה מקמי הבאה שפיר דמי דהא מיום הביאכם: (ב) ד״ה תרי תנאי דבברייתא דרבי יוסי כצ״ל ותיבות והיינו ועוד נמחק:

רבינו גרשום

אתה יכול לאוכלה ששת ימי הפסח מן החדש לפי שהוקרב העומר ביום ראשון [של חוה״מ] וכתיב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם יכול יקצור ויביא הואיל וכתיב מיום הביאכם ואימתי שירצה יתחיל לספור אפילו לאחר ד׳ ימים. ויספור [ויביא] ביום שיתחיל לספור ביום. אי מדרבן יוחנן בן זכאי דילמא להכי כתב רחמנא תספרו חמשים ושבעה שבועות תספר לך לכדאביי אתא: תרי תנאי בתראי (נמי) דברייתא [נמי] לית להו פרכא: ר׳ יוסי דקאמר ועוד ור׳ שמעון בן אלעזר. זכר למקדש הוא דקא עבדינן והכי נמי: וחכ״א בקנים ובקולחות של כרוב. חובטין את הדגן מן הקש מפני שהן דבר קל ואין להן כובד: כדי שלא יתמעך. ויהא נוח להשיר קליפתו: נתנוהו לשעורים של עומר לאביב כלי של נחשת לרחיים של גרוסות כדי להשיר קליפתו: והשאר שמותיר על העשרון נפדה וחייב בחלה מפני שגילגל עיסתו כשהיא חולין ופטור מן המעשרות מפני שמירוחו הכרי היה כשהוא הקדש ופטור: אביב זה אביב כשמשמעו מן המבכור: וחכ״א

עין משפט נר מצוה

יז א מיי׳ פ״ו מהלכות תמידין ומוספין הל״ו [כב]:
יח ב מיי׳ שם הלכה כב טוש״ע א״ח סי׳ תפט סעיף א:
יט ג ד ה מיי׳ שם הלכה יב:
כ ו מיי׳ שם ופ״ו מהלכות בכורים הלכה ג:

לעזי רש״י

פליי״ל. מחבט.

שיטה מקובצת

א] מה להלן רגל ותחלת רגל ויש רגל אחריו אף כאן יום שתהא תחלת רגל אחריו ואם כדברי הבייתוסים פעמים שאין רגל אחריו ויהיה ממחרת השבת לאחר הרגל היכא שחל יום טוב הראשון בראשון ושביעי של פסח בשבת: ב] שאתה מונה [מבערב] הא כיצד והשאר נמחק: ג] בר מתרי. תיבת מתרתי נמחק: ד] [משיחא.] תיבת מהני נמחק: ה] לעזרה ומהבהבו תיבת והיו נמחק: ו] בקנים ובקלוחות: ז] ממחרת השבת: ח] סגי דלא להוי בלילה דתמימות בעינן וקצירה לא סגי דלא להוי קודם ספירה: ט] הביאכם וספירה מקמי הבאה שפיר דמי דהא: י] תיבת כתיב נמחק: יא] תנאי דבברייתא בתרייתא: יב] יום טוב ראשון: יג] קבוע והיינו יום כ״א ניסן: יד] דאע״ג דאם חל פסח באחד בשבת ממתינין עד: טו] חמשים בהנך ותיבת נ״ו נמחק: טז] חזי ליה לדידיה האי פרכא מאי דקאמר צא ובדוק כו׳ הא איכא למפרך נהי דלאו שבת ממש אלא ממאי דיום טוב ראשון דלמא יום טוב אחרון והיינו דקאמר ועוד: יז] שחובטין אותה: יח] בעצמם: יט] סובין של הקליפה: כ] על שני: